

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUĐOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 7. septembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Právo na informácie v trestnom konaní – Smernica 2012/13/EÚ – Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní – Smernica 2013/48/EÚ – Pôsobnosť – Vnútroštátna právna úprava, ktorou sa neupravuje postavenie podozrivého – Štádium prípravného konania v rámci trestného konania – Donucovacie opatrenie spočívajúce v osobnej prehliadke a zaistení vecí – Následné schválenie príslušným súdom – Neexistencia súdneho preskúmania opatrení na zabezpečenie dôkazov – Články 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie – Účinný výkon práva podozrivých a obvinených osôb na obhajobu pri súdnom preskúmaní opatrení na zabezpečenie dôkazov“

Vo veci C-209/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Rajonen säd Lukovit (Okresný súd Lukovit, Bulharsko) z 18. marca 2022 a doručený Súdnemu dvoru 18. marca 2022, ktorý súvisí s trestným konaním vedeným proti:

AB,

za účasti:

Rajonna prokuratura Loveč, teritorialno oddelenie Lukovit,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory C. Lycourgos (spravodajca), sudcovia L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin a O. Spineanu-Matei,

generálny advokát: P. Pikamäe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a R. Kissné Berta, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman a J. Hoogveld, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: bulharčina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Wasmeier a I. Zaloguin, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 23. marca 2023,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1), smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1) a článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ako aj zásad zákonnosti a efektivity.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti AB za prechovávanie zakázaných látok, pričom, to, že ich má táto osoba pri sebe, bolo zistené na základe osobnej prehliadky, ktorá viedla k zaisteniu týchto látok.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2012/13

- 3 Odôvodnenia 14 a 36 smernice 2012/13 znejú:
 - „(14) Táto smernica... ustanovuj[e] minimálne spoločné normy, ktoré sa majú vzťahovať na oblasť poskytovania informácií o právach a obvineniach osobám podozrivým alebo obvineným zo spáchania trestného činu s cieľom zlepšiť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi. Táto smernica vychádza z práv ustanovených v [C]harte, a najmä v jej článkoch 6, 47 a 48, pričom sa vychádza aj z článkov 5 a 6 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len ‚EDLP‘),] v zmysle ich výkladu Európskym súdom pre ľudské práva. Pojem ‚obvinenie‘ sa v tejto smernici používa v rovnakom zmysle ako pojem ‚trestné obvinenie‘, ktorý sa použil v článku 6 ods. 1 EDLP.
- ...
- (36) Podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti by mali mať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi právo namietať voči neposkytnutiu informácií podľa tejto smernice alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie alebo určité spisové materiály príslušnými orgánmi. V súvislosti s týmto právom sa od členských štátov nevyžaduje

zaviesť osobitné konanie o opravnom prostriedku, samostatný mechanizmus alebo postup na podávanie sťažností, v rámci ktorého možno namietat' voči takémuto neposkytnutiu informácií alebo odmietnutiu poskytnutia.“

4 Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet úpravy“, znie:

„Touto smernicou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa práva na informácie podozrivých alebo obvinených osôb o ich právach v trestnom konaní a o obvinení vznesenom voči nim. Smernica taktiež stanovuje pravidlá týkajúce sa práva na informácie o právach osôb zatknutých v súvislosti s vykonaním európskeho zatykača.“

5 V článku 2 uvedenej smernice, nazvanom „Rozsah pôsobnosti“, sa v odseku 1 uvádza:

„Táto smernica sa vzťahuje na akékoľvek osoby od chvíle, keď sa od príslušných orgánov členského štátu dozvedia, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, až do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o otázke, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, vrátane prípadného vynesenia rozsudku a rozhodnutia o opravnom prostriedku.“

6 Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Právo na informácie o právach“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám poskytli bezodkladne informácie aspoň o uvedených procesných právach uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva s cieľom umožniť ich účinné uplatňovanie:

- a) právo na prístup k advokátovi;
- b) nárok na bezplatné právne poradenstvo a podmienky poskytnutia takéhoto poradenstva;
- c) právo na informácie o obvinení v súlade s článkom 6;
- d) právo na tlmočenie a preklad;
- e) právo nevypovedať.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa informácie poskytnuté podľa odseku 1 podali v jednoduchej a prístupnej forme, ústne alebo písomne, pričom sa prihliada na akékoľvek konkrétne potreby podozrivých zraniteľných osôb alebo obvinených zraniteľných osôb.“

7 V článku 8 smernice 2012/13, nazvanom „Overenie a opravné prostriedky“, sa uvádza:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa poskytnutie informácií podozrivým alebo obvineným osobám podľa článkov 3 až 6 zaznamenalo postupom vedenia záznamov upraveným v práve dotknutého členského štátu.

2. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietat' v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou.“

Smernica 2013/48

8 Odôvodnenia 12, 20 a 50 smernice 2013/48 znejú:

„(12) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a konaní o vykonávaní európskeho zatykača podľa rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi [(Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34)] a práva na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody v trestnom konaní a práva na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Posilňuje tak uplatňovanie [C]harty, a najmä jej článkov 4, 6, 7, 47 a 48, vychádzajúc z článkov 3, 5, 6 a 8 EDĽP, tak ako ich vykladá Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vo svojej judikatúre priebežne stanovuje štandardy práva na prístup k obhajcovi. V tejto judikatúre sa okrem iného ustanovuje, že spravodlivosť konania si vyžaduje, aby podozrivá alebo obvinená osoba mala možnosť prístupu k celej škále služieb súvisiacich s právnou pomocou. V tejto súvislosti by obhajcovia podozrivých alebo obvinených osôb mali mať možnosť zabezpečiť bez obmedzenia základné aspekty obhajoby.

...

(20) Na účely tejto smernice pojem výsluch nezahrňa predbežný výsluch políciou alebo iným orgánom presadzovania práva, ktorého účelom je zistenie totožnosti dotknutej osoby, overenie držby zbraní alebo podobné otázky bezpečnosti, alebo určenie, či sa má začať vyšetrovanie, napríklad počas cestnej kontroly, prípadne počas bežných náhodných kontrol, keď podozrivá alebo obvinená osoba ešte nebola identifikovaná.

...

(50) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa pri posudzovaní výpovedí podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu alebo v prípadoch, keď bola v súlade s touto smernicou povolená výnimka z tohto práva, dodržiavalo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie. V tejto súvislosti by sa mala zohľadniť judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej budú práva na obhajobu v zásade nezvratne porušené, keď sa na odsúdenie použijú sebaobviňujúce vyhlásenia urobené počas policajného výsluchu bez prístupu k obhajcovi. Tým by nemalo byť dotknuté použitie výpovedí na iné účely povolené podľa vnútroštátneho práva, napríklad na vykonanie naliehavých vyšetrovacích úkonov s cieľom zabrániť v páchaní ďalších trestných činov alebo závažných negatívnych dôsledkov pre osoby alebo v súvislosti s naliehavou potrebou zabrániť podstatnému ohrozeniu trestného konania, ak by poskytnutie prístupu k obhajcovi alebo zdržovanie vyšetrovania nezvratne ohrozilo prebiehajúce vyšetrovanie závažného trestného činu. Ďalej by tým nemali byť dotknuté vnútroštátne normy ani systémy týkajúce sa prípustnosti dôkazov, ani by sa tým nemalo členským štátom brániť v zachovaní systému, ktorým sa môžu súdu alebo sudcovi predložiť všetky existujúce dôkazy bez toho, aby sa samostatne alebo vopred skúmala ich prípustnosť.“

9 V článku 1 tejto smernice, nazvanej „Predmet úpravy“, sa uvádza:

„Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní a osôb, na ktoré sa vzťahuje konanie podľa rámcového rozhodnutia

[2002/584/SVV], na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.“

10 Článok 2 uvedenej smernice, nazvanej „Rozsah pôsobnosti“, v odseku 1 stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní od chvíle, keď boli príslušnými orgánmi členského štátu prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak upovedomené, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, a to bez ohľadu na to, či boli pozbavené osobnej slobody. Uplatňuje sa do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o tom, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, a to vrátane uloženia trestu a rozhodnutia o prípadnom opravnom prostriedku.“

11 Článok 3 tejto smernice znie:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.

2. Podozrivé alebo obvinené osoby majú prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu. Podozrivé alebo obvinené osoby majú v každom prípade prístup k obhajcovi najneskôr od ktorejkoľvek z týchto skutočností, ktorá nastane skôr:

- a) pred ich výsluchom zo strany polície alebo iného orgánu na presadzovanie práva, alebo justičného orgánu;
- b) pri vykonávaní vyšetrovacieho úkonu alebo obstarávaní dôkazov vyšetrovacími alebo inými príslušnými orgánmi v súlade s odsekom 3 písm. c);
- c) bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody;
- d) ak boli predvolané na súd s právomocou v trestných veciach, v primeranej lehote pred tým, ako sa na tento súd dostavia.

3. Právo na prístup k obhajcovi zahŕňa nasledujúce:

- a) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo stretnúť sa bez prítomnosti tretej osoby s obhajcom, ktorý ich zastupuje, a komunikovať s ním pred výsluchom zo strany polície, iného orgánu presadzovania práva alebo justičného orgánu;
- b) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo na prítomnosť obhajcu a na jeho účinnú účasť na výsluchu. Takáto účasť musí byť v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva, pokiaľ týmito postupmi nie je dotknutý účinný výkon a podstata dotknutého práva. ...
- c) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo aspoň na účasť ich obhajcu na týchto vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby:
 - i) identifikácia;
 - ii) konfrontácia;

iii) rekonštrukcia miesta činu.

...

6. Členské štáty môžu dočasnú výnimku z výkonu práv ustanovených v odseku 3 uplatniť len za výnimočných okolností a len v predsúdnom štádiu konania a v odôvodnenom rozsahu, ak je to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu opodstatnené niektorým z týchto závažných dôvodov:

...

b) ak je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány urobili bezodkladné kroky na zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania.“

12 Článok 12 smernice 2013/48, nazvaný „Opravné prostriedky“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní, ako aj vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači mali podľa vnútroštátneho práva účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice.

2. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne normy a systémy vzťahujúce sa na prípustnosť dôkazov, členské štáty zabezpečia, aby sa v trestnom konaní pri posudzovaní vyjadrení podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu alebo v prípadoch, keď bola v súlade s článkom 3 ods. 6 povolená výnimka z tohto práva, zohľadnilo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie.“

Bulharské právo

13 Podľa článku 54 Nakazatelnost procesualen kodex (Trestný poriadok, DV č. 86 z 28. októbra 2005), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Trestný poriadok“), je obvineným osoba, proti ktorej sa v tomto postavení vedie trestné konanie za podmienok stanovených týmto zákonom a v súlade s ním predpísaným postupom.

14 V článku 55 Trestného poriadku, nazvanom „Práva obvineného“, sa uvádza:

„1. Obvinený má tieto práva: byť oboznámený s trestným činom, pre ktorý bolo voči nemu vznesené obvinenie, a na základe akých dôkazov k nemu došlo; vyjadriť sa k obvineniu alebo odoprieť výpoveď; oboznámiť sa so spisom, ako aj s informáciami získanými špeciálnymi vyšetrovacími prostriedkami, a zaobstarať si potrebné výpisy; predložiť dôkazy; zúčastniť sa na trestnom konaní; podávať návrhy, pripomienky a námietky; mať posledné slovo; napadnúť úkony, ktoré porušujú jeho práva a oprávnené záujmy; a byť zastúpený obhajcom. Obvinený má právo na to, aby sa jeho obhajca zúčastnil na vyšetrovacích úkonoch a iných procesných úkonoch, ktoré si vyžadujú jeho súčinnosť, ibaže sa tohto práva výslovne vzdá. ...

2. Obvinený má právo na to, aby sa mu poskytli všeobecné informácie, ktoré mu uľahčia výber obhajcu. Má právo slobodne komunikovať so svojím obhajcom, stretávať sa s ním osamote, má právo na poskytnutie právnej pomoci a na úhradu procesných nákladov, a to aj v čase pred začatím výsluchu a v jeho priebehu a v rámci akéhokoľvek iného procesného úkonu, na ktorom sa obvinený zúčastňuje.

...“

15 Článok 164 tohto Trestného poriadku, nazvaný „Osobná prehliadka“, stanovuje:

„1. Prehliadku osoby v prípravnom konaní bez súdneho príkazu príslušného prvostupňového súdu alebo prvostupňového súdu, v ktorého územnej pôsobnosti sa takýto úkon vykoná, možno vykonať:

(1) pri zadržaní osoby;

(2) pokiaľ existujú dostatočné dôvody domnievať sa, že osoby prítomné pri prehliadke určitých priestorov ukryli predmety alebo dokumenty relevantné pre daný prípad.

2. Prehliadku vykoná osoba rovnakého pohlavia za prítomnosti svedkov osobnej prehliadky rovnakého pohlavia.

3. Zápisnica o vykonanom vyšetrovacom úkone sa bezodkladne, najneskôr však do 24 hodín, predloží na schválenie súdu.“

16 V článku 212 uvedeného Trestného poriadku, nazvaného „Prípravné konanie“, sa uvádza:

„1. Prípravné konanie začína na základe rozhodnutia prokurátora.

2. Prípravné konanie sa považuje za začaté vypracovaním zápisnice o prvom vyšetrovacom úkone, pokiaľ sa pristúpi k vyšetrovaniu zahŕňajúcemu zisťovanie, prehliadku určitých priestorov, zaistenie vecí alebo vypočutie svedkov, pokiaľ okamžitý výkon úkonov predstavuje jedinou možnosť získať a uchovať dôkazy, ako aj pokiaľ sa vykoná osobná prehliadka za podmienok stanovených v článku 164.

3. Vyšetrovací orgán, ktorý vykonal úkon uvedený v odseku 2, o tom bezodkladne informuje prokurátora, najneskôr však do 24 hodín.“

17 Článok 219 tohto Trestného poriadku, nazvaný „Obvinenie – Vznesenie obvinenia a predloženie rozhodnutia“, stanovuje:

„1. Ak sa získajú dostatočné dôkazy o vine určitej osoby v súvislosti so spáchaním trestného činu a ak neexistuje žiaden dôvod na zastavenie trestného konania, vyšetrovací orgán o tom vypracuje správu pre prokurátora a vznesie voči tejto osobe obvinenie prijatím príslušného rozhodnutia.

2. Vyšetrovací orgán môže voči osobe vzniesť obvinenie aj na základe spísania zápisnice o prvom vyšetrovacom úkone namierenom proti nej, o čom upovedomí prokuratúru.

3. V uznesení o vznesení obvinenia proti danej osobe a v zápisnici podľa odseku 2 sa uvedie:

(1) dátum a miesto vyhotovenia;

(2) vyhotovujúci orgán;

(3) úplné meno osoby, proti ktorej sa vznáša obvinenie, skutok, ktorý sa jej kladie za vinu, a jeho právna kvalifikácia;

- (4) dôkazy, na ktorých je vznesenie obvinenia založené, ak sa takýmto spôsobom nezmarí vyšetrovanie;
 - (5) opatrenie pozbavenia osobnej slobody, ak sa takéto opatrenie nariadi;
 - (6) práva obvinenej osoby vyplývajúce z článku 55, vrátane práva nevypovedať, ako aj práva zvoliť si obhajcu alebo práva na obhajcu ustanoveného *ex offio*.
- ...
8. Vyšetrovací orgán nesmie vykonať vyšetrovacie úkony v prítomnosti obvineného skôr, ako si splnil svoje povinnosti podľa odsekov 1 až 7.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Dňa 8. februára 2022 traja policajní inšpektori z Rajonno upravlenje Lukovit (Okresný komisariát Lukovit) zastavili a kontrolovali vozidlo vedené IJ, v ktorom sa nachádzali aj AB a KL.
- 19 Ešte predtým, než vodič vozidla vykonal test na zistenie požitia omamných látok, AB a KL pred policajnými inšpektormi vyhlásili, že u seba prechovávajú omamné látky. Táto informácia bola ústne poskytnutá vyšetrovateľovi, ktorý mal práve službu, na Okresnom komisariáte Lukovit, ktorý tieto vyhlásenia zaznamenal do zápisnice ako ústne oznámenie o trestnom čine.
- 20 Vzhľadom na to, že vodičov test mal pozitívny výsledok, jeden z policajných inšpektorov vykonal prehliadku vozidla.
- 21 Okrem toho bol AB podrobený osobnej prehliadke, ktorú vykonal vyšetrovateľ, ktorý mal práve službu, pričom tento spísal zápisnicu o „osobnej prehliadke a zaistení vecí v naliehavom prípade, podliehajúcich následnému schváleniu súdom“. Skutočnosť, že táto osobná prehliadka bola vykonaná bez predchádzajúceho súhlasu súdu, bola v tejto zápisnici odôvodnená existenciou „dostatočných indícií o prechovávaní predmetov zakázaných zákonom, ktoré sú uvedené v zápisnici z ústneho oznámenia trestného činu“.
- 22 Pri tejto osobnej prehliadke sa u AB našla omamná látka. Vyšetrovateľ, ktorý mal práve službu, preto ešte v ten deň informoval prokurátora Rajonna prokuratura Loveč, teritorialno oddelenie Lukovit (Okresná prokuratúra Loveč, územné oddelenie Lukovit, Bulharsko) o výsledkoch tejto osobnej prehliadky a o tom, že táto prehliadka bola vykonaná v rámci „prípravného konania“ v zmysle článku 212 Trestného poriadku, začatého Okresným komisariátom Lukovit.
- 23 V rámci tohto prípravného konania, no až následne po vykonaní osobnej prehliadky, počas výsluchu na policajnom komisariáte, bol AB požiadaný o písomné vysvetlenia. Tento tak uviedol, že látky, ktoré sa u neho našli, sú omamnými látkami určenými na jeho osobnú spotrebu.
- 24 Dňa 9. februára 2022 podal prokurátor Rayonna prokuratura Loveč, teritorialno oddelenie Lukovit (Okresná prokuratúra Loveč, územné oddelenie Lukovit), na základe článku 164 ods. 3 Trestného poriadku na Rajonen säd Lukovit (Okresný súd Lukovit, Bulharsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žiadosť o schválenie zápisnice z osobnej prehliadky, ktorej bol AB podrobený, a zo zaistenia, ktoré po nej nasledovalo. Spor vo veci samej sa týka tejto žiadosti o následné schválenie tejto osobnej prehliadky a tohto zaistenia.

- 25 Vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti v súvislosti s otázkou, či vnútroštátnym právom stanovené súdne preskúmanie donucovacích opatrení, patriacich medzi opatrenia na zabezpečenie dôkazov v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, predstavuje dostatočnú záruku dodržiavania práv podozrivých a obvinených osôb, tak ako je táto stanovená v smerniciach 2012/13 a 2013/48.
- 26 Tento súd predovšetkým uvádza, že vnútroštátne právo neobsahuje jasné pravidlo týkajúce sa rozsahu súdneho preskúmania donucovacích opatrení, patriacich medzi opatrenia na zabezpečenie dôkazov v rámci prípravného konania, a že podľa vnútroštátnej judikatúry sa preskúmanie prehliadky určitých priestorov, osobnej prehliadky a zaistenia veci týka ich formálnej zákonnosti. V tejto súvislosti pripomína, že Európsky súd pre ľudské práva opakovane odsúdil Bulharskú republiku za porušenie článkov 3 a 8 EDLP.
- 27 Vnútroštátny súd ďalej spresňuje, že bulharské právo nepozná pojem „podozrivý“, ktorý je uvedený v týchto smerniciach, ale len pojem „obvinená osoba“. Pre kvalifikáciu osoby ako obvinenej osoby sa vyžaduje rozhodnutie prokurátora alebo vyšetrovacieho orgánu. Existuje však ustálená prax polície a prokuratúry spočívajúca v oddaľovaní okamihu, od ktorého sa dotknutá osoba považuje za „obvinenú osobu“, čo má v praxi za následok obchádzanie povinností týkajúcich sa dodržiavania práva tejto osoby na obhajobu.
- 28 Napokon tak z právnej vedy, ako aj z vnútroštátnej judikatúry vyplýva, že aj keď je príslušný súd presvedčený, že právo dotknutej osoby na obhajobu nebolo dodržané, tento súd nemôže preskúmať vznesenie obvinenia proti nej, keďže by sa tým zasiahlo do ústavnej výsady prokurátora začať trestné stíhanie. V takomto prípade súd, ktorý preskúmava donucovacie opatrenia prijaté v rámci prípravného konania, môže vyšetrovací úkon iba schváliť, keďže k nemu došlo za naliehavých podmienok, a to aj pokiaľ to znamená porušenie práva na obhajobu.
- 29 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti uvádza, že hoci vnútroštátne právo nepozná pojem „podozrivý“, článok 219 ods. 2 Trestného poriadku by v zásade mohol zaručovať právo na obhajobu tých osôb, pri ktorých neexistujú dostatočné dôkazy o ich vine, no ktorým sa z dôvodu nevyhnutnosti vykonať vyšetrovacie úkony za ich účasti prizná postavenie „obvinených osôb“ a na ktoré sa tak budú môcť vzťahovať práva uvedené v článku 55 Trestného poriadku, ktoré spĺňajú požiadavky smerníc 2012/13 a 2013/48.
- 30 Toto procesné ustanovenie však nie je jasné. Okrem toho sa uplatňuje nejednoznačne a rozporuplne, či dokonca sa neuplatňuje vôbec. Podľa vnútroštátneho súdu je však celkom nepochybné, že AB má v prejednávanej veci postavenie „osoby obvinenej z trestného činu“ v zmysle EDLP, tak ako ho vykladá judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, bez ohľadu na právnu kvalifikáciu jeho situácie v súlade s vnútroštátnym právom. Na základe tohto práva môže mať pritom daná osoba právo na obhajobu len vtedy, ak získala postavenie „obvinenej osoby“, čo závisí od vôle orgánu vedúceho vyšetrovanie pod dohľadom prokurátora.
- 31 Vnútroštátny súd sa v tejto súvislosti domnieva, že neposkytnutie informácií a neumožnenie prístupu k obhajcovi v prípravnom štádiu trestného konania predstavuje neodstrániteľnú procesnú vadu, ktorá môže ohroziť spravodlivý priebeh celého následného trestného konania.

32 Za týchto okolností Rajonen säd Lukovit (Okresný súd Lukovit) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Patria skutkové okolnosti, za ktorých sa počas vyšetrovania trestného činu v súvislosti s prechovávaním omamných látok, vedeného proti fyzickej osobe, vo vzťahu ku ktorej má polícia informácie, že prechováva omamné látky, vykoná donucovacie opatrenie (osobná prehliadka a zaistenie veci), do pôsobnosti [smerníc 2013/48 a 2012/13]?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, aké postavenie má takáto osoba podľa uvedených smerníc, ak vnútroštátne právo nepozná postavenie ‚podozrivého‘ a táto osoba nebola prostredníctvom úradného oznámenia upovedomená o tom, že jej bolo priznané postavenie ‚obvinenej osoby‘? A musí sa takejto osobe priznať právo na informácie, ako aj právo na prístup k obhajcovi?
3. Je s ohľadom na zásadu zákonnosti a zákaz svojvoľného výkonu právomoci prípustná taká vnútroštátna právna norma, akou je článok 219 ods. 2 Trestného poriadku, ktorá stanovuje, že vyšetrojúci orgán môže dotknutej osobe priznať postavenie obvinenej osoby okrem iného aj na základe spísania zápisnice o prvom vyšetrovacom úkone v rámci vyšetrovania, ktoré sa proti nej vedie, pokiaľ vnútroštátne právo nepozná postavenie ‚podozrivého‘ a podľa vnútroštátneho práva vyvoláva právo na obhajobu účinky až od okamihu, keď bolo dotknutej osobe formálne priznané postavenie ‚obvinenej osoby‘, pričom priznanie tohto postavenia je ponechané na posúdenie vyšetrovacieho orgánu? A zasahuje takýto vnútroštátny postup do účinného výkonu a samotnej podstaty práva na prístup k obhajcovi podľa článku 3 ods. 3 písm. b) smernice [2013/48]?
4. Považuje sa s ohľadom na zásadu efektivity práva Únie za prijateľnú taká vnútroštátna prax, podľa ktorej v rámci súdneho preskúmania donucovacích opatrení nariadených s cieľom získať dôkazy – vrátane prehliadok určitých priestorov a zaistenia veci, ku ktorým dôjde v prípravnom konaní v rámci trestného konania, – nemožno skúmať, či bolo dostatočne závažným spôsobom zasiahnuté do základných práv podozrivých a obvinených osôb, ktoré sú zaručené v článkoch 47 a 48 [Charty, ako aj smernicami 2013/48 a 2012/13]?
5. Sú v súlade so zásadou právneho štátu taká vnútroštátna právna úprava a judikatúra, v zmysle ktorých nemá súd právomoc preskúmať úkon, ktorým bolo osobe priznané postavenie obvineného, a to napriek tomu, že práve a výlučne od tohto formálneho úkonu závisí, či sa občanovi prizná právo na obhajobu v prípade, že sú vo vzťahu k nemu na účely vyšetrovania vykonané donucujúce opatrenia?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke

33 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 ods. 1 smernice 2012/13 a článok 2 ods. 1 smernice 2013/48 majú vykladať v tom zmysle, že tieto smernice sa uplatňujú na situáciu, v ktorej osoba, vo vzťahu ku ktorej existujú informácie, že prechováva zakázané látky, je podrobená osobnej prehliadke a tieto látky sú jej zaistené, hoci aj vnútroštátne právo nepozná pojem „podozrivý“, ktorý je uvedený v týchto smerniciach, a uvedená osoba nebola úradne informovaná o tom, že by mala postavenie „obvinenej osoby“.

- 34 Spoločným cieľom smerníc 2012/13 a 2013/48 je vymedziť minimálne pravidlá týkajúce sa určitých práv podozrivých a obvinených osôb v rámci trestných konaní. Smernica 2012/13 sa konkrétne týka práva na informácie o právach a smernica 2013/48 sa týka práva na prístup k obhajcovi a práva na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody, ako aj na práva na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Z odôvodnení týchto smerníc okrem iného vyplýva, že tieto smernice na tento účel vychádzajú z práv stanovených najmä v článkoch 47 a 48 Charty a majú za cieľ podporovať tieto práva vo vzťahu k podozrivým alebo obvineným osobám v rámci trestných konaní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. septembra 2019, Rajonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, body 36 a 37).
- 35 Pokiaľ ide o pôsobnosť smernice 2012/13, Súdny dvor už rozhodol, že z jej článku 1 a článku 2 ods. 1 vyplýva, že táto smernica sa obmedzuje na vymedzenie pravidiel týkajúcich sa práva podozrivých alebo obvinených osôb na informácie o ich právach v trestnom konaní a o obvinení vznesenom voči nim od okamihu, keď príslušné orgány informujú osobu o tom, že je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu (uznesenie zo 6. septembra 2022, Delgaz Grid, C-95/22, EU:C:2022:697, bod 25).
- 36 Pokiaľ ide o pôsobnosť smernice 2013/48, v jej článku 2 ods. 1 sa uvádza, že sa táto smernica vzťahuje na podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní od chvíle, keď boli príslušnými orgánmi členského štátu prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak upovedomené, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, a to bez ohľadu na to, či boli pozbavené osobnej slobody.
- 37 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že znenie článku 2 ods. 1 smernice 2013/48, najmä slovné spojenie „boli príslušnými orgánmi členského štátu prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak upovedomené“, naznačuje, že na účely uplatnenia tejto smernice je poskytnutie informácie dotknutej osobe zo strany príslušných orgánov členského štátu dostatočné, a to bez ohľadu na to, ako k nemu došlo, pričom spôsob, akým bola takáto informácia dotknutej osobe doručená, je irelevantný [pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. marca 2020, VW (Právo na prístup k obhajcovi v prípade nedostavenia sa na súd), C-659/18, EU:C:2020:201, body 25 a 26].
- 38 Vzhľadom na to, že príslušné pôsobnosti smerníc 2012/13 a 2013/48 sú v článku 2 každej z týchto smerníc vymedzené takmer rovnako, treba konštatovať, že sa v zásade prekrývajú. Toto konštatovanie je v súlade so spoločným cieľom obidvoch smerníc, ktorým je zabezpečiť ochranu práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní. Z toho vyplýva, že tak ako uviedol generálny advokát v bode 38 svojich návrhov, dodatočné spresnenie, ktoré je uvedené v článku 2 novej z uvedených dvoch smerníc, t. j. smernice 2013/48, podľa ktorého sa informácia môže poskytnúť „prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak“, treba považovať za spresnenie, ktoré sa uplatňuje aj na smernicu 2012/13.
- 39 Z týchto úvah vyplýva po prvé to, že na to, aby určitá situácia patrila do pôsobnosti týchto smerníc, sa vyžadujú dve skutočnosti. Jednak je tak potrebné, aby príslušné vnútroštátne orgány mali podozrenie, že dotknutá osoba spáchala trestný čin, alebo aby bola táto osoba z jeho spáchania obvinená, a jednak aby jej tieto orgány v tejto súvislosti poskytli informácie prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak.
- 40 Na účely uplatnenia smerníc 2012/13 a 2013/48 je preto dôležité, aby uvedené orgány zabezpečili, aby sa dotknutá osoba dozvedela o tom, že je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu.

- 41 Po druhé treba uviesť, že na účely zabezpečenia riadneho priebehu trestného vyšetrovania musia mať príslušné vnútroštátne orgány určitú mieru voľnej úvahy pri zvolení okamihu, v ktorom dotknutú osobu informujú o tom, že je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu, to však pod podmienkou, že pri poskytnutí tejto informácie nedôjde k neprimeranému oneskoreniu, ktoré by dotknutej osobe bránilo účinne uplatňovať svoje právo na obhajobu, ktoré majú smernice 2012/13 a 2013/48 chrániť.
- 42 V predmetnom prípade vnútroštátny súd uvádza, že predmet konania vo veci samej sa týka žiadosti prokurátora Rajonna prokuratura Loveč, teritorialno oddelenie Lukovit (Okresná prokuratúra Loveč, územné oddelenie Lukovit) o následné schválenie osobnej prehliadky AB a zaistenia zakázaných látok objavených pri tejto prehliadke. Táto prehliadka bola nariadená a vykonaná v nadväznosti na priznanie tejto osoby pred policajnými príslušníkmi, že takéto látky prechováva.
- 43 V prípade, že osoba, akou je aj AB, urobí pred policajnými príslušníkmi priznanie tohto druhu, vystavuje sa riziku, že bude považovaná za podozrivú z trestného činu. Pokiaľ títo príslušníci, vyvodzujúc dôsledky z tohto priznania, vykonajú osobnú prehliadku dotknutej osoby a zaistenie toho, čo táto osoba vyhlásila, že prechováva, týmito úkonmi sa jednak preukazuje, že príslušný orgán túto osobu od daného okamihu vníma ako podozrivú, a na druhej strane sa nimi implicitne, no nevyhnutne uvedená osoba informuje o tomto podozrení. Za týchto okolností sa obidve podmienky uplatnenia smerníc 2012/13 a 2013/48 javia ako splnené.
- 44 V tejto súvislosti sa na účely uplatnenia týchto smerníc zdajú byť irelevantnými jednak skutočnosť, že právo dotknutého členského štátu nestanovuje, že osoba môže mať postavenie „podozrivého“, a jednak skutočnosť, že AB nebol úradne upovedomený o tom, že by mal postavenie „obvinenej osoby“. Pôsobnosť smerníc 2012/13 a 2013/48 sa totiž má vykladať jednotne vo všetkých členských štátoch, a nemôže tak závisieť od rozdielneho významu, ktorý právne poriadky týchto štátov priznávajú pojmom „podozrivý“ a „obvinená osoba“, a ani od podmienok, za ktorých dochádza k priznaniu týchto postavení podľa týchto právnych poriadkov.
- 45 Preto treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 2 ods. 1 smernice 2012/13 a článok 2 ods. 1 smernice 2013/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že tieto smernice sa uplatňujú na situáciu, v ktorej osoba, vo vzťahu ku ktorej existujú informácie, že prechováva zakázané látky, je podrobená osobnej prehliadke a tieto látky sú jej zaistené. Skutočnosť, že vnútroštátne právo nepozná pojem „podozrivý“, a že uvedená osoba nebola úradne informovaná o tom, že by mala postavenie „obvinenej osoby“, nemá v tejto súvislosti žiadny význam.

O štvrtej otázke

- 46 Svojou štvrtou otázkou, ktorou sa treba zaoberať pred treťou otázkou, sa vnútroštátny súd pýta v podstate to, či sa článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 v spojení s článkami 47 a 48 Charty majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej súd, ktorému je na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva predložená žiadosť o následné schválenie osobnej prehliadky a po nej nasledujúceho zaistenia zakázaných látok, ktoré boli vykonané v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, nemá právomoc preskúmať, či boli pri tejto príležitosti dodržané práva podozrivej alebo obvinenej osoby, ktoré sú zaručené týmito smernicami.

- 47 V predmetnom prípade vnútroštátny spresňuje, že hoci v súlade s článkom 164 ods. 3 Trestného poriadku musí osobná prehliadka, ktorá je vykonaná v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, podliehať následnému súdnemu preskúmaniu, toto preskúmanie sa podľa relevantnej vnútroštátnej judikatúry týka iba formálnych požiadaviek, od ktorých závisí zákonnosť tohto opatrenia a po ňom nasledujúceho zaistenia veci, a neumožňuje príslušnému súdu preskúmať dodržanie práv zaručených smernicami 2013/48 a 2012/13.
- 48 Treba uviesť, že podľa článku 8 ods. 2 smernice 2012/13 musia členské štáty zabezpečiť, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietať v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou.
- 49 Vzhľadom na význam práva na účinný prostriedok nápravy, chráneného v článku 47 Charty a na jasné, bezpodmienečné a presné znenie článku 8 ods. 2 smernice 2012/13, toto posledné uvedené ustanovenie bráni akémukoľvek vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zabraňuje výkonu účinných opravných prostriedkov v prípade porušenia práv chránených touto smernicou (rozsudok z 19. septembra 2019, Rajonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, bod 57).
- 50 Ten istý výklad sa uplatní, pokiaľ ide o článok 12 smernice 2013/48, podľa ktorého „podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní... mali podľa vnútroštátneho práva účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice“ (rozsudok z 19. septembra 2019, Rajonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, bod 58).
- 51 Z uvedeného vyplýva, že článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 ukladajú členským štátom povinnosť zabezpečiť rešpektovanie práva na spravodlivý proces a práva na obhajobu, ktoré sú zakotvené v článku 47 a článku 48 ods. 2 Charty, a to tým, že stanovia účinný opravný prostriedok, ktorý umožní každej podozrivej alebo obvinenej osobe obrátiť sa na súd poverený preskúmaním toho, či práva, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc, neboli porušené.
- 52 Článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 pritom stanovujú, že právo dovolávať sa konštatovania prípadných porušení týchto práv je priznané v súlade „s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve“, respektíve „podľa vnútroštátneho práva“. Tieto ustanovenia teda neurčujú ani spôsob, akým má byť možné namietať porušenia uvedených práv, ani okamih v priebehu trestného konania, kedy je možné tak urobiť, ponechávajúc tým členským štátom určitú mieru voľnej úvahy na stanovenie osobitných postupov, ktoré sa uplatnia v tejto súvislosti.
- 53 Zámer normotvorcu Únie priznať takúto mieru voľnej úvahy potvrdzujú odôvodnenia smerníc 2012/13 a 2013/48. Po prvé totiž podľa odôvodnenia 36 smernice 2012/13 sa v súvislosti s právom namietať voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie alebo určité spisové materiály príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou „od členských štátov nevyžaduje zaviesť osobitné konanie o opravnom prostriedku, samostatný mechanizmus alebo postup na podávanie sťažností, v rámci ktorého možno namietať voči takémuto neposkytnutiu informácií alebo odmietnutiu poskytnutia“. Po druhé odôvodnenie 50 smernice 2013/48 v podstate uvádza, že povinnosťou členských štátov zabezpečiť, aby bolo dodržiavané právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie, nie sú dotknuté vnútroštátne pravidlá alebo systémy týkajúce sa prípustnosti dôkazov, a ani by sa ňou nemalo členským štátom brániť v zachovaní systému, ktorým sa môžu súdu alebo sudcovi predložiť všetky existujúce dôkazy „bez toho, aby sa samostatne alebo vopred skúmala ich prípustnosť“.

- 54 Okrem toho článku 47 a 48 Charty nebránia tomu, aby tak členské štáty neboli povinné vytvoriť autonómne opravné prostriedky, ktoré by podozrivé alebo obvinené osoby mohli podať na účely ochrany práv, ktoré im priznávajú smernice 2012/13 a 2013/48. Podľa ustálenej judikatúry totiž právo Únie, vrátane ustanovení Charty, neukladá členským štátom povinnosť zaviesť iné právne prostriedky, než sú tie, ktoré stanovuje vnútroštátne právo, ibaže by zo štruktúry dotknutého vnútroštátneho právneho poriadku vyplývalo, že neexistuje nijaký súdny prostriedok nápravy umožňujúci, hoci len incidenčne, zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, bod 62 a citovanú judikatúru).
- 55 Z uvedeného vyplýva, že právo Únie nebráni tomu, aby členský štát obmedzil súdne preskúmanie donucovacích opatrení, patriacich medzi opatrenia na zabezpečenie dôkazov o trestnom čine, na ich formálnu zákonnosť, ak následne v rámci trestného konania súd rozhodujúci vo veci samej môže overiť, že práva obvinenej osoby uvedené v smerniciach 2012/13 a 2013/48 v spojení s článkom 47 a článkom 48 ods. 2 Charty boli zaručené.
- 56 V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že z ustálenej vnútroštátnej judikatúry vyplýva, že informácie získané od osôb, ktoré boli vypočuté ako svedkovia svedčiaci o svojich vlastných skutkoch, nemožno považovať za dôkazy, keďže tieto osoby sú v skutočnosti podozrivými osobami.
- 57 Tak ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 72 svojich návrhov, zdá sa, že táto judikatúra prinajmenšom v určitých prípadoch umožňuje vylúčiť informácie a dôkazy získané pri porušení ustanovení práva Únie, v danom prípade článku 3 smernice 2012/13, pokiaľ ide o poskytnutie informácií podozrivej osobe o jej právach, a článku 3 smernice 2013/48 týkajúceho sa prístupu k obhajcovi.
- 58 Nie je však možné len na základe spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, určiť, či sú v predmetnom prípade príslušné vnútroštátne ustanovenia v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 55 tohto rozsudku. Na tento účel by mal vnútroštátny súd zabezpečiť, aby v prípade, že v rámci trestného konania obvinený alebo obžalovaný tvrdí, že v konaní došlo k procesným pochybeniam, ktoré súvisia s porušeniami práv vyplývajúcich z niektorej z týchto dvoch smerníc, bol súd rozhodujúci vo veci samej vždy schopný konštatovať tieto pochybenia, a aby bol povinný vyvodiť všetky dôsledky, ktoré vyplývajú z týchto porušení, predovšetkým pokiaľ ide o neprípustnosť alebo dôkaznú hodnotu dôkazov získaných za týchto podmienok.
- 59 Za predpokladu, že by súd rozhodujúci vo veci samej nemal možnosť urobiť toto konštatovanie a vyvodiť dôsledky z týchto porušení, treba pripomenúť ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej na zabezpečenie účinnosti všetkých ustanovení práva Únie si zásada prednosti osobitne vyžaduje, aby vnútroštátne súdy v čo najväčšej možnej miere vyložili svoje vnútroštátne právo spôsobom, ktorý je v súlade s právom Únie [rozsudok z 8. marca 2022, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Priamy účinok), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 35 a citovaná judikatúra].
- 60 V prípade nemožnosti podať konformný výklad a vzhľadom na skutočnosť, že tak ako vyplýva z bodov 49 až 51 tohto rozsudku, článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 majú priamy účinok, ukladá zásada prednosti vnútroštátnemu súdu, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, povinnosť zabezpečiť plný účinok požiadaviek vyplývajúcich z uvedených ustanovení v spore, o ktorom rozhoduje, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu, hoci aj časovo

následnú, ktorá by bola v rozpore s týmito ustanoveniami, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom [pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 108, ako aj citovanú judikatúru].

- 61 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 v spojení s článkami 47 a 48 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej súd, ktorému je na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva predložená žiadosť o následné schválenie osobnej prehliadky a po nej nasledujúceho zaistenia zakázaných látok, ktoré boli vykonané v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, nemá právomoc preskúmať, či boli pri tejto príležitosti dodržané práva podozrivej alebo obvinenej osoby, ktoré sú zaručené týmito smernicami, a to za predpokladu, že sa jednak táto osoba môže následne na súde, ktorý rozhoduje vo veci samej, domáhať konštatovania prípadného porušenia práv vyplývajúcich z uvedených smerníc, a jednak že je potom tento súd povinný vyvodiť dôsledky z takéhoto porušenia, predovšetkým pokiaľ ide o neprípustnosť alebo dôkaznú hodnotu dôkazov získaných za týchto podmienok.

O tretej otázke

- 62 Tretia prejudiciálna otázka sa týka výkladu zásad zákonnosti a zákazu svojvoľného výkonu právomoci, ako aj článku 3 ods. 3 písm. b) smernice 2013/48 v rámci vnútroštátnej právnej úpravy, na základe ktorej iba tie osoby, ktorým bolo formálne priznané postavenie „obvinenej osoby“, požívajú práva vyplývajúce z tejto smernice, pričom okamih priznania tohto postavenia je ponechaný na posúdenie vyšetrojúceho orgánu.
- 63 V súlade s ustálenou judikatúrou prináleží Súdnemu dvoru v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu prislúcha Súdnemu dvoru po prvú v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré mu boli predložené (pozri v tomto zmysle uznesenie z 24. marca 2023, Direktor na Teritorialno podelenie na Nacionalnija osiguritelen institut – Veliko Tarnovo, C-30/22, EU:C:2023:259, bod 33 a citovanú judikatúru).
- 64 Po druhé Súdnemu dvoru prináleží zo všetkých skutočností, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, abstrahovať prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu vo veci samej [pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. augusta 2022, TL (Neprítomnosť tlmočníka a nepreloženie), C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, bod 37, ako aj citovanú judikatúru].
- 65 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania pritom vyplýva, že spor vo veci samej sa týka žiadosti o následné schválenie osobnej prehliadky a po nej nasledujúceho zaistenia nezákonného majetku, ktoré boli vykonané v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, a že na účely poskytnutia užitočnej odpovede na tretiu otázku treba v skutočnosti v takom prípade preskúmať rozsah a povahu práva na prístup k obhajcovi, stanoveného v článku 3 smernice 2013/48.

- 66 Treba teda konštatovať, že touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 smernice 2013/48 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že podozrivú alebo obvinenú osobu možno v prípravnom konaní v rámci trestného konania podrobiť osobnej prehliadke a zaistiť jej nezákonný majetok bez toho, aby táto osoba mala právo na prístup k obhajcovi.
- 67 Smernicou 2013/48 sa v súlade s jej článkom 1 ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa okrem iného práva podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody.
- 68 V tejto súvislosti článok 3 ods. 1 tejto smernice ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.
- 69 Toto zásadné pravidlo je spresnené v odseku 2 tohto istého článku 3, ktorý stanovuje, že tento prístup musí byť možné získať „bez zbytočného odkladu“, a v každom prípade najneskôr od ktorejkoľvek zo štyroch osobitných skutočností vymenovaných v písmenách a) až d) tohto odseku 2, podľa toho, ktorá z nich nastane skôr.
- 70 Okrem toho článok 3 ods. 3 písm. c) smernice 2013/48 stanovuje, že podozrivé alebo obvinené osoby majú právo aspoň na účasť ich obhajcu na vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ktoré sú uvedené v tomto ustanovení, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby.
- 71 Treba pritom zdôrazniť, že osobná prehliadka a zaistenie nezákonných látok nie sú uvedené medzi skutočnosťami uvedenými v článku 3 ods. 2 písm. a) až d) a článku 3 ods. 3 písm. c) tejto smernice.
- 72 Konkrétne, pokiaľ ide po prvé o právo podozrivých alebo obvinených osôb, stanovené v článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2013/48, na prístup k obhajcovi pred ich výsluchom zo strany polície alebo iného orgánu na presadzovanie práva, alebo justičného orgánu, treba zdôrazniť, že z odôvodnenia 20 smernice 2013/48 vyplýva, že podľa zámeru normotvorcu Únie predbežný výsluch políciou, ktorého účelom je okrem iného určiť, či sa má začať vyšetrovanie, napríklad počas cestnej kontroly, nepredstavuje „výsluch“ v zmysle tejto smernice, a teda sa naň nevzťahuje článok 3 ods. 2 písm. a) tejto smernice, ktorým by sa podozrivým a obvineným osobám v každom prípade priznávalo právo na prístup k obhajcovi.
- 73 Pokiaľ ide po druhé o právo podozrivých alebo obvinených osôb, stanovené v článku 3 ods. 2 písm. c) smernice 2013/48, na prístup k obhajcovi „bez zbytočného odkladu“ po pozbavení osobnej slobody, treba zdôrazniť, že toto právo nevyhnutne nevyžaduje, aby sa prístup k obhajcovi konkretizoval okamžite, to znamená v samotnom okamihu tohto pozbavenia osobnej slobody.
- 74 V tejto súvislosti z judikatúry ESLP týkajúcej sa článku 6 Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú odkazuje odôvodnenie 12 smernice 2013/48, vyplýva, že pokiaľ ide o právo na pomoc obhajcu v zmysle odseku 3 písm. c) tohto článku 6, prehliadka vykonaná počas cestnej kontroly, pri ktorej došlo k sebaobviňujúcim vyhláseniam, nevykazuje žiadne významné obmedzenie slobody konania dotknutej osoby, ktoré by mohlo byť dostatočné na to, aby bola právna pomoc povinnou už v tomto štádiu konania (pozri v tomto zmysle rozsudok ESLP, 18. februára 2010, Zaichenko v. Rusko, CE:ECHR:2010:0218JUD003966002, body 47 a 48).

- 75 Vo všeobecnosti platí, že na účely určenia, či neexistencia prístupu k obhajcovi pri osobnej prehliadke a zaistení nezákonného majetku zbavila podozrivú alebo obvinenú osobu práva zaručeného v článku 3 smernice 2013/48, treba zohľadniť ustanovenia odseku 1 tohto článku, ktorý vyžaduje preskúmať, či bol tento prístup poskytnutý v takom čase a takým spôsobom, ktorý podozrivej alebo obvinenej osobe umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.
- 76 V predmetnom prípade prináleží príslušnému súdu, aby v súlade s vnútroštátnym právom vykonal potrebné overenia, pričom zohľadní všetky okolnosti, ktoré sú v tejto súvislosti relevantné. Konkrétne bude musieť overiť, či prítomnosť obhajcu v okamihu osobnej prehliadky vykonanej u AB a po nej nasledujúceho zaistenia zakázaných látok bola objektívne nevyhnutná na účely účinného zabezpečenia práva tejto osoby na obhajobu.
- 77 V tejto súvislosti treba spresniť, že s výhradou overenia zo strany príslušného vnútroštátneho súdu sa opatrenia, ktorým bol AB podrobený, *a priori* nezdájú byť prijatými v takom kontexte, že by v okamihu, keď k nim došlo, dotknutá osoba mala mať právo na prístup k obhajcovi v zmysle článku 3 smernice 2013/48.
- 78 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že článok 3 smernice 2013/48 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že podozrivú alebo obvinenú osobu možno v prípravnom konaní v rámci trestného konania podrobiť osobnej prehliadke a zaistiť jej nezákonný majetok bez toho, aby táto osoba mala právo na prístup k obhajcovi, a to pod podmienkou, že z preskúmania všetkých relevantných okolností vyplýva, že takýto prístup nie je nevyhnutný na to, aby uvedená osoba mohla reálne a účinne vykonávať svoje právo na obhajobu.

O piatej otázke

- 79 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa zásady právneho štátu majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave a judikatúre, podľa ktorých vnútroštátny súd „nemá... právomoc preskúmať úkon, ktorým bolo osobe priznané postavenie obvineného, a to napriek tomu, že... od tohto formálneho úkonu závisí, či sa [tejto osobe] prizná právo na obhajobu v prípade, že sú vo vzťahu k ne[j] na účely vyšetrovania vykonané donucujúce opatrenia“.
- 80 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora konanie, ktoré upravuje článok 267 ZFEÚ, je nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje týmto súdom výklad práva Únie potrebný na vyriešenie sporov, ktoré prejednávajú (uznesenie z 27. marca 2023, Belgische Staat, C-34/22, EU:C:2023:263, bod 43 a citovaná judikatúra).
- 81 Vzhľadom na to, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu slúži ako základ tohto konania pred Súdny dvorom, je nevyhnutné, aby vnútroštátny súd poskytol aspoň minimálne vysvetlenia k dôvodom výberu ustanovení práva Únie, ktorých výklad žiada, ako aj súvislosti, ktoré vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou v spore, ktorý mu bol predložený (pozri v tomto zmysle uznesenie z 27. marca 2023, Belgische Staat, C-34/22, EU:C:2023:263, bod 44 a citovanú judikatúru).
- 82 V predmetnom prípade piata otázka všeobecne odkazuje na „zásady právneho štátu“, pričom navyše návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje uvedenie dôvodov, ktoré viedli vnútroštátny súd k tomu, aby sa v rámci tejto otázky opýtal na výklad týchto „zásad“, a teda Súdny dvor nemôže posúdiť, v akom rozsahu je odpoveď na uvedenú otázku nevyhnutná na to, aby mohol Súdny dvor vydať svoje rozhodnutie v rámci sporu vo veci samej.

83 Z uvedeného vyplýva, že piata otázka je neprípustná.

O trovách

84 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 2 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, ako aj článok 2 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

tieto smernice sa uplatňujú na situáciu, v ktorej osoba, vo vzťahu ku ktorej existujú informácie, že prechováva zakázané látky, je podrobená osobnej prehliadke a tieto látky sú jej zaistené. Skutočnosť, že vnútroštátne právo nepozná pojem „podozrivý“, a že uvedená osoba nebola úradne informovaná o tom, že by mala postavenie „obvinenej osoby“, nemá v tejto súvislosti žiadny význam.

2. Článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 ods. 1 smernice 2013/48 v spojení s článkami 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

nebránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej súd, ktorému je na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva predložená žiadosť o následné schválenie osobnej prehliadky a po nej nasledujúceho zaistenia zakázaných látok, ktoré boli vykonané v štádiu prípravného konania v rámci trestného konania, nemá právomoc preskúmať, či boli pri tejto príležitosti dodržané práva podozrivej alebo obvinenej osoby, ktoré sú zaručené týmito smernicami, a to za predpokladu, že sa jednak táto osoba môže následne na súde, ktorý rozhoduje vo veci samej, domáhať konštatovania prípadného porušenia práv vyplývajúcich z uvedených smerníc, a jednak že je potom tento súd povinný vyvodiť dôsledky z takéhoto porušenia, predovšetkým pokiaľ ide o neprípustnosť alebo dôkaznú hodnotu dôkazov získaných za týchto podmienok.

3. Článok 3 smernice 2013/48

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že podozrivú alebo obvinenú osobu možno v prípravnom konaní v rámci trestného konania podrobiť osobnej

prehliadke a zaistiť jej nezákonný majetok bez toho, aby táto osoba mala právo na prístup k obhajcovi, a to pod podmienkou, že z preskúmania všetkých relevantných okolností vyplýva, že takýto prístup nie je nevyhnutný na to, aby uvedená osoba mohla reálne a účinne vykonávať svoje právo na obhajobu.

Podpisy